

Afrikanska kulturer – i Afrika, i världen, i Sverige

Lär- och lektionsmaterial för gymnasieskolan

Fall 3 – Tema: Genus / Kvinnor / Tradition / Religion – Tunisien

**VÄRLDSKULTUR
MUSEERNA** **ETNOGRAFISKA**

Tema: Genus/Kvinnor/Tradition/Religion – Tunisien

Instruktion: Arbeta i grupp. Dela upp uppgifterna och frågorna mellan er. Redovisa muntligt för resten av klassen under 5 till 10 minuter kring vad ni kommit fram till utifrån frågorna och uppgifterna nedan:

1. Basfakta om landet och folket

Använd valfri källa som internet eller forskningslitteratur på bibliotek för att få fram information om geografiskt läge, befolkning, huvudstad, politik/styre och språk.

2. Afrosvenskar som härstammar från fallets land/folk

Använd valfri källa för information om hur många svenskar som härstammar från fallets land/folk.

3. Vad berättar källorna om fallets tema?

A. Museiföremål som finns i utställningen Magasinet?

B. Övrigt föremål?

C. Bilder? Historisk bild från Världskulturmuseerna och nutida bild?

D. Texter? Vetenskaplig text och nyhetsartikel?

E. Populärkulturellt inslag?

Tips! Använd dokumentets källor, kartor och bilder under er redovisning. Svara på frågor som: Vad visar föremålen, hur har de använts och av vem/vilka? Vad berättar och visar bilderna, texterna och de populärkulturella inslagen? Fokusera på vad som är aktuellt idag kring fallets tema och på vilket sätt detta är det. För vissa källor finns mer information än andra. Fundera och spekulera om informationen är knapphändig. Försök koppla samman källorna för att skapa en större förståelse. Vad har de med varandra att göra? Hur hör de ihop? Sammanfatta avslutningsvis vad ni kommit fram till och vad ni har lärt er!

A. Museiföremål som finns i utställningen Magasinet

Använd appen "Magasinet" som visar en digital version av utställningen Magasinet. Museiföremålet och tillhörande information hittas i monter Bo6.

<http://magasinet.etnografiskamuseet.se/>

B. Övrigt föremål

C. Bilder – Historisk bild från Världskulturmuseerna

C. Bilder – Nutida bild

D. Text – Vetenskaplig text från Världskulturmuseerna

Ultra – Fotboll och politik vid Medelhavet

Utställning på Medelhavsmuseet, Stockholm, 11 december 2021 – 8 januari 2023

Fotboll och politik hör inte ihop. Sägs det. Verkligheten ser ofta annorlunda ut – inte minst på läktarna. Utställningen *Ultra - fotboll och politik vid Medelhavet* berättar om hur sånger har rört sig från fotbollsarenorna till gatorna för att störta regeringar.

Under den arabiska våren 2010 – 2012, stod fotbollssupportrar i centrum för flera av de folkliga upproren i Nordafrika och Mellanöstern. Flaggor med olika klubbar färger syntes i demonstrationståg och läktarsånger hördes på torgen. Kraften som annars användes för att stötta det egna laget, mobiliserades för att protestera mot makthavare. Gemensamt för dessa supportergrupper var att de kallade sig för *ultras* – en ungdomskultur som sedan 1960-talet har spridit sig i Medelhavsområdet.

Vilka är dessa *ultras*? Vad händer när det passionerade supporterskapet blir politik? Utställningen innehåller material från filmare, forskare, fotografer och journalister som fått ge olika perspektiv. Genom dokumentation från Algeriet, Egypten, Turkiet, Marocko, Tunisien, Israel och Palestina undersöker *Ultra – fotboll och politik vid medelhavet* supporterskapet som ett kulturfenomen. Utställningen lyfter fram gemenskap, kreativitet och ståplatsläktaren som eskapism. Men den riktar också en kritisk blick mot våld och exkluderande manlighet.

Det handlar om bittra rivaler i Istanbul som tillfälligt enas för att rädda en park. Om opolitiska grupper som hamnade i den egyptiska revolutionens centrum. Om tomma läktare i Tunis och om att som kvinna kämpa mot en värld helt dominerad av män.

TUNISIEN

GIOVANNI AMBROSIO & SÉBASTIEN LOUIS

Inslag från den italienska läktarkulturen fanns i Tunis redan under 1990-talet. Supportrar till de två populäraste lagen, Club Africain och Esperance de Tunis, fyllde läktarna med banderoller, flaggor och rök. Den första ultrasgruppen, "Ultras L'Emkachkhines", dök upp 2002 som stöd till Esperance.

Under 2000-talet uppstod regelbundet konfrontationer mellan ultrasgrupper och polis på arenorna. Ett resultat av detta var att befolkningens utbredda rädsla och respekt för polisen minskade. När den så kallade Jasminrevolutionen, startskottet för den arabiska våren, bröt ut deltog också många ultras i demonstrationerna även om grupperna inte var formellt organiserade.

Efter revolutionen och demokratins införande har landets arenor tömts. 2012 beslutade myndigheterna om kraftigt begränsad publik på matcherna för att motverka de konfliktbenägna ultrasgrupperna. Till följd av detta har den tidigare levande ultrasrörelsen tappat i kraft. Många av grupperna slits också av interna splittringar.

TUNISIA

GIOVANNI AMBROSIO & SÉBASTIEN LOUIS

Elements of Italian football culture could be seen in Tunis in the early 1990s where fans of Club Africain and Espérance de Tunis, packed the stands with their banners, flags and smoke. The first Ultras group, "Ultras L'Emkachkhines", was set up in 2002 in support of Espérance.

The early 2000s saw frequent clashes between police and Ultras groups. One consequence of this was a decline in the respect and fear of the police that had long been typical of Tunisian society. Many Ultras took part in demonstrations during the "Jasmine Revolution", the movement that kicked off the Arab Spring, although the groups themselves did not formally participate.

Since the revolution and the introduction of democracy, the football grounds have stood empty. In 2012, the authorities imposed drastic limitations on matchday crowds as a means of controlling the Ultras groups. As a consequence, the previously energetic Ultras movement has lost momentum, and are torn by internal conflicts.

PASSION

Den här flaggan är målad av medlemmar från ultrasgruppen *Fighters Sfax*, supportrar till CS Sfaxien, en av Tunisien största klubbar.

Budskapet, att passionerade känslor inte är ett brott, uttrycker att polisens repressiva åtgärder är ett sätt att straffa ultrasgruppernas livsstil och kärlek till sin klubb.

Lån från Sébastien Louis & Giovanni Ambrosio

PASSION

This flag was painted by members of the ultras group *Fighters Sfax*, supporters of CS Sfaxien, one of Tunisia's most important clubs.

The message, that passionate feelings are not a crime, expresses that the police's repressive measures are a way to punish the ultras groups' lifestyle and love for their club

Loan from Sébastien Louis & Giovanni Ambrosio

LÄR DIG SIMMA

Före revolutionen 2011 fanns det knappt någon politisk gatukonst i Tunis. Numer berättar stadsmurarna om den tunisiska ultrasrörelsens samtid och historia.

På en vägg i ett populärt bostadsområde påminner graffitin om en ung ultra som hette Omar. Han jagades av polis mot en flod nära Radès Olympiastadion, föll i vattnet och drunknade. Hans bror har berättat: *Omar sa till polisen att han inte kunde simma. Polismannen sa: kom igen, lär dig simma, hoppa!*

Händelsen har blivit en symbol för den unga generationen, och för ett förtryck som tycks omöjliggöra drömmen om en ljusare framtid.

Lariana, Tunis. *Om du vill vara med i Ultras, lär dig simma* (2018).

Lariana, Tunis. En väggmålning av ultras-gruppen Fedayn, supportrar till Espérance Sportive de Tunis. (2018).

Sidi Bouzid, platsen där det tunisiska upproret startade. Graffiti av ultrasgruppen Zapatistas: *We are Zapatistas, I Hate the Police* (2018).

En medlem av North Vandals, supportrar till Hammam-Lif, visar upp sin tatuering, en sällsynthet bland Ultras från muslimska länder (2018).

LEARN TO SWIM

Before the revolution in 2011, street art or political-style tagging were absent in Tunis. Today, the walls of the city both recount the history and current status of the Tunisian ultras movement.

On a wall in a popular neighbourhood, graffiti recalls a young ultra known as Omar. He was chased by police towards a river near Radès Olympic stadium, fell into the water and drowned. To quote his brother: *Omar told the police he couldn't swim. The policeman said, go on, learn to swim, jump!*

This incident has become a symbol for a generation, and for a repression that denies any possibility of a future.

Lariana, Tunis. *If you want to join the Ultras, learn to swim* (2018).

Lariana, Tunis. A mural painted by the Fedayn Ultras group, supporters of Espérance Sportive de Tunis. (2018).

Sidi Bouzid, where the Tunisian uprising started. Graffiti (in Italian) by the ultras group Zapatistas: *We are Zapatistas, I Hate the Police* (2018).

A member of the North Vandals, supporters of Hammam-Lif, shows off his tattoo, a rarity among Ultras from Muslim countries (2018).

PÅ GOTT OCH ONT

I Tunisien består ultrasgrupperna uteslutande av män. I den här intervjun, inspelad i Tunis i november 2021, ger Shiraz BCL sin syn på detta faktum.

Efter revolutionen har hon slutat gå på matcher och hennes förhållande till ultrasgrupperna är ambivalent. Hon önskar själv inte att bli del av dem. Men samtidigt uppskattar hon deras arbete och känner att hon måste kämpa för andra kvinnors rätt att bli medlemmar om de vill.

FILM: Giovanni Ambrosio

FOR BETTER OR WORSE

In Tunisia, the ultras groups consist exclusively of men. In this interview, filmed in Tunis in November 2021, Shiraz BCL gives her view on this fact.

After the revolution, she has stopped going to games and her relationship with the ultras is ambivalent. She does not want to be part of the groups herself. But at the same time, she appreciates their work and feels that she must fight for other women's right to become members if they want to.

FILM: Giovanni Ambrosio

D. Text – Nyhetsartikel

Al-Jazeera [Nyheter Arabiska våren: 10 år senare](#)

Decennium efter revolutionen står Tuniens kvinnor inför en uppförsbacke

Efter att ha säkrat historiska vinster avtar nu de tunisiska kvinnornas politiska engagemang och representation på ett oroväckande sätt.

Många tunisiska kvinnor drömde om ökad jämställdhet efter att den enväldige ledaren Ben Ali störtades av protester i januari 2011 [Constantin Gouvy/Al Jazeera]

Av [Constantin Gouvy](#) Publicerad den 17 jan 2021

Tunis, Tunisien – För tio år sedan strömmade tunisiska kvinnor ut på gatorna för att hjälpa till att störta den enväldige ledaren Zine El Abidine Ben Ali efter nästan 20 år vid makten, och för vissa för att fördöma den patriarkala karaktären hos Tuniens politiska sfär.

"Under upproret 2011 drömde vi stort", minns den mångåriga kvinnorättsaktivisten Neila Zoghlami med nostalgi.

"Vi drömde om lika representation. Vi drömde att vi skulle bli fullvärdiga medborgare, inte bara belastade med mäns plikter, utan också utrustade med deras rättigheter ... vi drömde att vi äntligen skulle kunna skapa ett genuint utrymme för kvinnor i politiken."

Zoghlami, som nu är generalsekreterare för det feministiska tunisiska kvinnoförbundet, säger att hennes dröm, trots stora framsteg i rätt riktning, fortfarande inte har infriats, eftersom kvinnors politiska engagemang och representation har börjat urholkas.

Strax före Tunisiens revolution, trots flera decennier av "statsfeminism" initierad av den tidigare presidenten Habib Bourguiba efter självständigheten från Frankrike 1956 och vidmakthållen av Ben Alis repressiva styre, förblev politiken otvetydigt en mans värld.

Tunisiens parlament bestod av ett stort antal kvinnor. Efter införandet av könskvotering på vallistorna säkrade kvinnor 28 procent av platserna i parlamentsvalet 2009 – en större andel än i USA:s representanthus 2021.

Men under sken av ökande representation hade Ben Ali instrumentaliserat kvinnor för politiska vinster, säger 34-åriga Hela Omrane, en tidigare parlamentsledamot som valdes 2014.

– Det var bara en PR-övning för regimen, säger hon till Al Jazeera.

För Omrane var revolutionen en möjlighet för kvinnor att verkligen engagera sig i politiken, inte bara att användas som "ornament".

Blandade förmögenheter

För att vara säker, 10 år senare, har kvinnor några framgångar att fira.

"Efter upproret fann sig ett enormt antal kvinnor som aldrig hade varit politiskt engagerade, aldrig ens varit på sociala medier för att de var rädda för Ben Alis regim, mobilisera sig politiskt, engagera sig i det civila samhället och uppmuntra andra att rösta i en spontan rörelse i hela landet", minns Bochra Belhaj Hmida, advokat, politiker, och ledande tunisisk feminist som ledde lagstiftning för kvinnors rättigheter i parlamentet mellan 2014 och 2019.

Sedan dess har den politiska mobiliseringen landat flera historiska segrar för kvinnor.

Som väljare visade kvinnorna sitt politiska inflytande tydligast i presidentvalet 2014, då en miljon kvinnor röstade på Beji Caid Essebsi, från det nybildade sekulära och centeristiska partiet Nidaa Tounes, och hjälpte honom till seger.

2012 besegrade kvinnliga parlamentariker ett försök av medlemmar i det islamistiska partiet Ennahdha att införa kvinnors "komplementaritet" till män, i stället för "jämställdhet", i landets nya konstitution.

År 2017 innehöll landmärkeslagstiftningen om våld mot kvinnor bestämmelser mot att förhindra att kvinnor kommer in i politiken.

Men under de senaste åren har kvinnors politiska engagemang och representation minskat i Tunisien.

Trenden var särskilt tydlig i parlamentsvalet 2019, där endast 36 procent av de registrerade tunisiska kvinnorna röstade – 10 procent färre än män – och endast 22 procent av platserna vanns av kvinnor, cirka 10 procent färre än 2014.

– Från 2011 fram till 2014, även på landsbygden, hade kvinnor ett aldrig tidigare skådat intresse för politik och följde noga debatterna på TV, säger Dorra Mahfoudh, sociolog och mångårig feministisk aktivist som ingick i övergångsmyndigheten efter upproret, till Al Jazeera.

"Men allt eftersom åren gick, och när löftena om revolutionen inte infriades, urholkades deras politiska engagemang."

Undvikande val

För Belhaj Hmida kände sig många äldre kvinnor förrådda när regeringen som valdes 2014 misslyckades med att besegra Ennahdha.

Hon tillade att många yngre kvinnor inte ser sig representerade av något av de partier i riksdagen som finns i dag.

"Ingen talar egentligen till dem, på deras språk, om de frågor de bryr sig om – så de undviker valet", säger hon.

Sonia Ben Miled, en 28-årig aktivist och kommunikationschef för den feministiska icke-statliga organisationen Aswat Nissa, sade på landsbygden att detta tillbakadragande förvärras av återkommande hinder, såsom kvinnor som kämpar för att få tillgång till transporter och ofta saknar de nödvändiga id-papperen för att rösta.

I valet 2019 minskade också kvinnors representation i parlamentet avsevärt. Med endast 5 procent av kvinnorna på vallistorna förlorade de ett 30-tal mandat.

– Det kan ha varit fler kvinnor i parlamentet 2009, men nu är de i alla fall demokratiskt valda, de är legitima, säger Mahfoudh.

Förutom de politiska partiernas ovilja att ta med kvinnor på sina vallistor sade Ben Miled att de nedslående siffrorna också delvis berodde på tunisiens politiska sfärs bestående patriarkala och kvinnofientliga karaktär.

"Det finns fortfarande ett glastak för tunisiska kvinnor i politiken i dag. Det får vissa att sluta," beklagade Ben Miled.

"Man behöver bara titta på sammansättningen av partiets politiska ämbeten, parlamentets utskott eller till och med regeringen för att se till att kvinnor är kraftigt underrepresenterade i beslutsfattande positioner."

Hon tillade att fördelningen av ministerier också följer föråldrade könsstereotyper.

"Du kommer aldrig att se en kvinna som leder inrikesministeriet eller försvarsdepartementen – dessa är fortfarande mäns beskydd. Kvinnor hamnar nästan aldrig i kvinnoministeriet."

Verbala övergrepp

Verbalt våld har också i allt högre grad blivit en avskräckande faktor för kvinnor som överväger att ge sig in i politiken.

"År 2014 fanns det en genuin drivkraft för inkludering – vi försökte skapa en demokrati", säger Zoghlami.

Men i dag möts kvinnors deltagande i politiken av allt våldsammare retorik.

Många har fördömt de verbala övergrepp de fått på sociala medier, ofta riktade mot deras privatliv och familjer.

"Först var det inte lätt för mig att acceptera den våldsamma motreaktionen som var och en av mina mediefamträdanden skulle dra helt enkelt för att jag är en kvinna som arbetar i politiken. Men jag tror att det var ännu svårare för min familj, säger Omrane.

Enligt Belhaj Hmida finns det "ingen feminism i parlamentet i dag, inga progressiva röster".

Samtidigt sade hon att kopplingarna mellan parlamentet och det civila samhällets organisationer för kvinnors rättigheter har börjat urholkas, och allt som finns kvar i parlamentet är "bakåtsträvande åsikter" om kvinnors roll i politiken.

I december förra året kritiserade parlamentarikern Mohamed Afess, från den konservativa koalitionen al-Karama, kvinnors rättigheter i parlamentet.

I ett okänt tal som har väckt det civila samhällets vrede hävdade han att de framsteg som gjorts på området för kvinnors rättigheter har befläckt kvinnors heder, och att det som folk kallar kvinnors frihet i själva verket är libertinism och brist på dygd.

Efter Afess tal erkände Zoghlami att hon förlorat allt förtroende för parlamentarikernas förmåga att skydda de rättigheter som kvinnor har kämpat för sedan revolutionen.

"Med detta nya parlament har kvinnor gått tillbaka till ruta ett", upprepade Omrane, som hade gått med i politiken 2012 som en reaktion på Ennahdas strävan efter kvinnors "komplementaritet".

Demonstranter skanderar slagord nära en tunisisk nationalgardsmédlem under en fredlig demonstration i Ettadamen-förorten Tunis den 15 januari 2011 [Arkiv: Zohra Bensemra/Reuters]

I skarp kontrast sa Belhaj Hmida att hon var glad att Afess åsikter luftades.

"Titta på tumultet det orsakade – det var uppmuntrande", sade hon och syftade på de stämningar som flera organisationer i det civila samhället har lämnat in mot parlamentarikern.

"Kalla mig en naiv optimist, men jag tycker att det är bra att vi har det här samtalet högt: att tysta den här typen av tal skulle inte tillåta oss att övervinna det som samhälle."

"Kampen fortsätter"

Många sade att det inte hjälper och till och med är vilseledande att reducera frågan till en dikotomi mellan feministiska progressiva och patriarkala islamister.

En av Zoghlamis främsta orosmoment i dag är den fortsatta instrumentaliseringen av kvinnor i politiken av partier över hela det ideologiska spektrumet.

"Situationen har inte förändrats mycket jämfört med Ben Alis regim", säger hon.

För Belhaj Hmida tar så kallade progressiva partier bara ställning för kvinnors rättigheter när det passar dem. De instrumentaliserar kvinnors och kvinnors rättigheter precis som alla andra."

Redan före revolutionen sa progressiva och oppositionspartier alltid till henne: "Kvinnors rättigheter är inte prioritet, det är inte rätt tid för det", sade hon.

– I dag, när "progressiva" politiska partier vill slåss med islamisterna och de konservativa, blir de plötsligt mer feministiska än feministerna själva. Men det är bara för showen," tillade hon.

"Resten av tiden försöker de dela oss genom att driva oss in i ett konstant konkurrenstillstånd för ett litet antal positioner, istället för att kämpa med oss för mer paritet."

Som ett resultat av detta finns det bara ett litet samarbete över partigränserna bland kvinnor i parlamentet.

"Kvinnor och deras politiska rättigheter är en bricka på det politiska schackbrädet. Det är nedslående", säger Ben Miled.

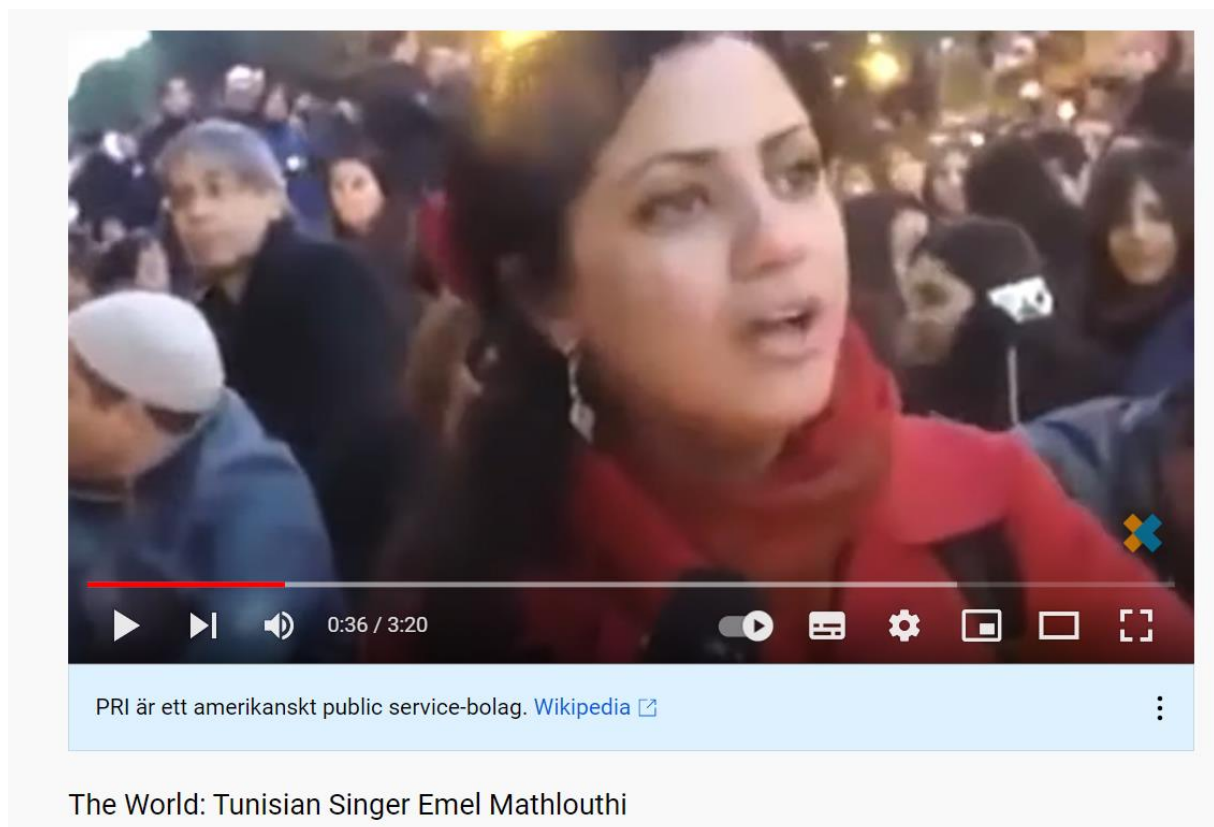
För att öka denna logik lanserade hennes icke-statliga organisation Aswat Nissa 2012 Women's Political Academy, som har utbildat mer än 200 sittande eller blivande kvinnliga politiker och samhällsledare under 35 år om hur man integrerar jämställdhetsfrågor i offentlig politik och arbetar över partigränserna för att främja kvinnors rättigheter.

Samtidigt, när zoghlami ser tillbaka på sin dröm ett decennium sedan revolutionen, sa hon, trots svårigheterna, att hon ännu inte är redo att kasta in handduken.

"Vi är fortfarande långt ifrån lika representerade i dag, men vi har vunnit en del strider sedan revolutionen, och kampen för att säkra kvinnors plats i politiken fortsätter", sade hon.

"Vi tror på ett bättre Tunisien och en bättre morgondag."

E. Populärkulturellt inslag

TV- och radioinslag med Emel Mathlouti – ”The World: Tunisian singer Emel Mathlouti”.

Sök på denna formulering eller välj länk:

<https://www.youtube.com/watch?v=McEol6LpVIE>